

Vorig jaar werd tijdens de Alkmaar City Cleanup bijna vierhonderd kilo zwerfvuil ingezameld. Dit jaar wordt het evenement herhaald.

Bewustwording is goed, statiegeld is beter

Gemeente Alkmaar verstrekt afvalknijpers aan bewuste burgers die handje willen meehelpen

Al jaren probeert de overheid om Nederlanders bewust te maken van de noodzaak om de hoeveelheid zwerfvuil te beperken. Steeds meer mensen dragen hieraan hun steentje bij. Toch blijkt de voornaamste prikkel om minder afval op straat te gooien een financiële. 'Het werd pas minder toen er statiegeld op flesjes kwam.'

Auteur: Mischa Bijenhof

Zomaar een blikje of snoepwikkeltje op straat gooien of in de natuur achterlaten: voor de een is dat onvoorstelbaar, maar voor anderen is het nog steeds de normaalste zaak van de wereld. Dat ziet ook Rob Petersen uit Alkmaar. De beheerder Reiniging, Stadsboerderij en Evenementen van Team Groen, een afdeling van Stadswerk072, loopt zich al jaren het vuur uit de sloffen om de inwoners van zijn stad ervan bewust te maken dat het laten rondslingeren van afval echt niet meer kan. Met succes,

maar soms ook tegen beter weten in. 'Wij voeren een strijd tegen achteloosheid. We boeken vooruitgang, maar soms lijkt het alsof we alleen maar aan symptoombestrijding doen. Er zijn kennelijk nog steeds mensen die het helemaal niets interesseert waar ze hun rotzooi achterlaten en die zijn moeilijk op andere gedachten te brengen.'

Veel respons

Stadswerk072 is het uitvoeringsbedrijf van de gemeente Alkmaar en is verantwoordelijk voor alle beheertaken in de openbare ruimte. Behalve het schoonhouden van straten zijn dat ook zaken als afvalbakken en zwerfafval, straatverlichting, riolering en het onderhoud van openbaar groen. Hier is flink wat gereedschap voor nodig, waarvoor Stadswerk072 een beroep doet op Donar Groen, leverancier van professioneel handgereedschap voor de groensector. Stadswerk072 verstrekt steeds meer afvalgrijpers aan burgers en scholieren die willen meehelpen hun stad schoon te houden. Daarvoor heeft Stadswerk072 het programma Schoon Alkmaar opgezet, met als doel de

bewustwording en participatie rondom schoon te stimuleren. Dit programma haakt aan bij het in 1991 opgerichte programma Nederland Schoon, dat al meer dan dertig jaar burgers mobiliseert in de strijd tegen zwerfvuil. Het landelijke bureau Nederland Schoon adviseert en helpt gemeentes en verstrekt tot 2023 ook een budget om gereedschappen en campagnemateriaal van te betalen. Alkmaar is een van de deelnemende gemeentes. 'De eerste keer dat we dit deden kregen we zoveel respons, dat we op de website van Stadswerk072 een aanmeldformulier hebben gezet zodat mensen dit vaker kunnen doen', vertelt Petersen. 'Onder de vlag van Schoon Alkmaar kunnen mensen zich verenigen in groepjes om hun eigen buurt schoon te houden.'

Stimuleren

Dat blijkt een succes: momenteel zijn er in Alkmaar 37 groepen actief die regelmatig de straat op gaan om hun eigen buurt te ontdoen van zwerfvuil. 'Dat zijn soms buurtbewoners die samen hun eigen wijk netjes houden, maar ook basisscholen, zorginstellingen en scoutings-

clubs doen mee', zegt Petersen. 'Op de website van Schoon Alkmaar kunnen ze aangeven welk gebied ze willen schoonmaken; wij zorgen dan voor afvalgrijpers en vuilniszakken. De mensen kunnen melden of ze op regelmatige basis hun eigen gebied willen schoonhouden of dat ze gewoon een keertje ergens willen meehelpen. Daar staat een kleine beloning tegenover. Het initiatief moet natuurlijk voor het grootste deel voortkomen uit idealisme, maar we willen mensen niet het gevoel geven dat ze gratis het werk opknappen dat eigenlijk door de gemeente gedaan zou moeten worden.' Dat laatste is een gevoelig punt, weet Petersen. 'Er zijn nog altijd mensen die vinden dat de gemeente verantwoordelijk is voor alles. Maar dat gaat niet. Ten eerste vind ik dat je particulier initiatief moet stimuleren en dat mensen zo hun frustratie in actie kunnen omzetten. Ook moet men zich

andere manier met hun afval omgaan.' Aan enthousiasme ontbreekt het op de basisscholen in Alkmaar in elk geval niet. 'De kinderen zijn meestal bloedfanatiek', weet Petersen. 'Ze staan te trappelen om met hun grijpers de straat op te gaan en maken er een wedstrijd van wie het meeste afval verzamelt. Op middelbare scholen is het soms wat moeilijker om leerlingen te motiveren de straat op te gaan, maar ook daar zien we vooruitgang.' De deelnemende scholen krijgen voor hun inzet een kleine beloning die vrij besteed mag worden.

Statiegeld

Toch is er nog een lange weg te gaan voordat Alkmaar, net als alle andere plaatsen in Nederland overigens, schoon is én schoon blijft zonder dat daar dagelijks talloze vrijwilligers aan te pas moeten komen. Petersen weet wel

'Mensen moeten hun frustratie in actie kunnen omzetten'

ervan bewust worden dat rommel ook weer opgeruimd moet worden. Daarnaast is er simpelweg teveel afval. En last but not least: de maatschappij; dat zijn we tenslotte allemaal.' Die bewustwording lijkt dus vooralsnog aan een deel van de bevolking voorbij te gaan.

Acties

Het is zaak om het probleem bij de wortel aan te pakken. 'We organiseren steeds meer acties op scholen', vertelt Petersen. 'Gelukkig zien we dat kinderen het steeds minder normaal vinden om afval op straat te gooien. Met onze acties hopen we dat toekomstige generaties op een

waaraan dat ligt. 'We ruimen met steeds meer mensen de stad op, maar de totale hoeveelheid afval wordt niet minder. Dat lijkt dus op dweilen met de kraan open, al wil ik niet pessimistisch klinken, want er wordt fantastisch werk verricht. Zonder al die inzet zou het veel en veel erger zijn. Maar er moet wat veranderen in de manier waarop wij met ons afval omgaan.' Een begin is er al: in de zomer van 2021 kwam er statiegeld op kleine plastic flesjes. Het had onmiddellijk effect. 'Na een jaar werden er zeventig procent minder flesjes op straat geteld', zegt Petersen 'Daar kan geen schoonmaakactie tegenop.' Het verbod maakt deel uit van de Europese Single

Donar Groen

Voor de materialen die nodig zijn om Alkmaar schoon te houden, rekent Stadswerk 072 op Donar Groen, de specialist voor professionals in de groensector. Het familiebedrijf in Nieuw-Vennep werd in 1995 opgericht en levert handgereedschap en persoonlijke beschermingsmiddelen aan de professionele eindgebruiker in het groen. Denk bijvoorbeeld aan hoveniers, gemeentes en sociale werkplaatsen. Eigenaar Ralph van der Hulst deelt de missie van Rob Petersen. 'Het is mooi om te zien hoe hij buurtbewoners, scholieren en andere Alkmaarders weet te enthousiasmeren om hun stad schoon te houden. Als Donar Groen werken wij daar graag aan mee. Want onze producten worden niet alleen gebruikt door meer dan vijfduizend professionals, maar ook door honderden vrijwilligers.'

Voor de schoonmaakacties van Stadswerk072 levert Donar vooral afvalgrijpers en ringen waarmee afvalzakken makkelijk hanteerbaar zijn. Verder levert Donar Groen onder meer kruiwagens, snoeischaren, ladders, borstels en persoonlijke beschermingsmiddelen, zoals gehoorbeschermers, handschoenen, helmen en veiligheidsschoenen voor professionals in de groensector.

Use Plastics-regeling, die een eind moet maken aan de plasticsoep die via de rivieren uiteindelijk in de zee terechtkomt. Vanaf 1 april van dit jaar wordt er statiegeld op blikjes gerekend. Petersen weet uit ervaring dat dit minder effectief zal zijn. 'Blikjes kun je, anders dan flesjes, niet afsluiten; die houden mensen dus liever niet bij zich. Desondanks is het een goed idee, want we moeten af van al die wegwerptroep. Tot het zover is, breng ik met liefde en plezier mensen op de baan om het op te ruimen.'

Rob Petersen

Ralph van der Hulst

